

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOJE „G. EINIKIO GELBĖJIMOSI ISTORIJA – UŽKREČIAMA“ („LIETUVOS RYTAS“, 2007-01-04, NR. 2/4868) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2007 m. liepos 9 d. Nr. SPR-19
Vilnius

Pareiškėjas Saulius Rumša kreipėsi į žurnalistų etikos inspektorius su skundu dėl publikacijoje „G. Einikio gelbėjimosi istorija – užkrečiama“ („Lietuvos rytas“, 2007-01-04, Nr. 2/4868) paskelbtos informacijos. Šioje publikacijoje buvo paskelbti teiginiai: „Girtas po avarijos užtiktas prokuroras kitą dieną pradėjo neigti vairavęs“, „Dėstydamas savo gelbėjimosi versiją Mažeikių prokuroras V. Mockevičius, matyt, ir pats mažai tikėjo, kad kas nors ja patikės“, „Pareigūnas buvo neblaivus“ ir šalia publikacijos išspausdinta pareiškėjo Sauliaus Rumšos nuotrauka. Pareiškėjas skunde nurodo, kad minėti publikacijoje paskelbti teiginiai su jo asmeniu neturi nieko bendra, o juos susiejus su jo atvaizdu visuomenei buvo pateikta tikrovės neatitinkanti bei jo garbę ir orumą žeminanti informacija. Pareiškėjas prašo: 1) nustatyti, kad UAB „Lietuvos rytas“ leidžiamo dienraščio „Lietuvos rytas“ publikacijoje „G. Einikio gelbėjimosi istorija – užkrečiama“ („Lietuvos rytas“, 2007-01-04, Nr. 2/4868) paskleista informacija kartu su pareiškėjo nuotrauka pažeidė Žurnalistų ir leidėjų profesinės etikos kodekso nuostatų reikalavimus; 2) įspėti laikraščio „Lietuvos rytas“ leidėją UAB „Lietuvos rytas“ apie teisės aktų pažeidimus; 3) priimtą sprendimą paskelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.

Tirdamas pareiškėjo skundą, žurnalistų etikos inspektorius išsiuntė paklausimą už skundžiamos visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingam asmeniui, prašydamas paaiškinti viešosios informacijos rengėjo – laikraščio „Lietuvos rytas“ redakcijos – poziciją dėl susidariusios situacijos. Iki šiol jokių paaiškinimų nebuvo gauta.

Išnagrinėjęs pareiškėjo skundą ir įvertinęs jame išdėstytas aplinkybes, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė:

Pareiškėjo, kuris su nagrinėjamoje publikacijoje aprašomais įvykiais neturi nieko bendra, nuotraukos panaudojimas tokio turinio teiginių: „Girtas po avarijos užtiktas prokuroras kitą dieną pradėjo neigti vairavęs“, „Dėstydamas savo gelbėjimosi versiją Mažeikių prokuroras V. Mockevičius, matyt, ir pats mažai tikėjo, kad kas nors ja patikės“, „Pareigūnas buvo neblaivus“ iliustravimui, yra akivaizdžiai įžeidžiantis ir žeminantis pareiškėją.

Pareiškėjo nuotrauka buvo panaudota kaip vaizdinė priemonė, suteikianti informaciją apie tai, kaip atrodo teisės ir moralės normas pažeidęs pareigūnas. Šios nuotraukos išspausdinimas sudarė sąlygas kitiems asmenims manyti, kad publikacijoje paskelbta informacija yra apie pareiškėją. Žinia, jog asmuo, būdamas neblaivus, sukėlė eismo įvykį, visuomenėje suprantama vienareikšmiškai. Tokio turinio žinių paskelbimas apie asmenį yra akivaizdžiai garbę ir orumą žeminančio pobūdžio ir protingam, moraliam žmogui sukelia neigiamą nuomonę apie tokį asmenį. Panaudojus pareiškėjo atvaizdą atitinkamame kontekste buvo sudarytas neigiamas pareiškėjo, kaip neteisėtai besielgiančio asmens, įvaizdis visuomenėje, taip neabejotinai menkinamas jo autoritetas, žeminami garbė ir orumas.

Fizinio asmens nuotrauka (jos dalis), portretas ar kitoks atvaizdas gali būti atgaminami, parduodami, demonstruojami, spausdinami, taip pat pats asmuo gali būti fotografuojamas tik jo sutikimu.

Jokiais atvejais negalima demonstruoti, atgaminti ar parduoti asmens atvaizdo, jeigu tai pažemintų asmens garbę, orumą ar dalykinę reputaciją. Su nagrinėjamoje publikacijoje aprašomu įvykiu nesusijusio pareiškėjo nuotraukos išspausdinimas visuomenės informavimo priemonėje tokiame kontekste, kuris sudaro pagrindą manyti pareiškėją vairavus neblaivų, sukėlus eismo įvykį ir po to melavus siekiant išvengti atsakomybės, ypač pirmajame puslapyje stambiu planu, žemina pareiškėjo garbę ir orumą bei pažeidžia jo teisę į atvaizdą.

Žurnalistai ir viešosios informacijos rengėjai savo veikloje privalo vadovautis pagrindiniais visuomenės informavimo principais, laikytis žurnalistų profesinės etikos normų. Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas draudimas platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą. Minėto įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 4 punktas ir Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 38 straipsnis skelbia, kad žurnalistas ir viešosios informacijos rengėjas neturi skelbti nepagrįstų, nepatikrintų, faktais neparemtų kaltinimų. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas šio reikalavimo nesilaikė, nes atsižvelgiant į pareiškėjo nuotraukos publikavimo būdą (stambiu planu pirmajame puslapyje pateikta nuotrauka, išskirta iš kitos teksto dalies užrašu „Girtas po avarijos užtiktas prokuroras kitą dieną pradėjo neigti vairavęs“) skaitytojams suteikiamas akivaizdus pagrindas manyti, jog pareiškėjas yra kaltinamas neblaivus padaręs avariją. Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalis įtvirtina reikalavimą, kad viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai. Viešosios informacijos rengėjas nagrinėjamu atveju turėjo pareigą įsitikinti skelbiamos informacijos teisingumu bei tikslumu, tačiau, paskelbdamas garbę ir orumą žeminančio pobūdžio žinias, kurios su pareiškėju neturi nieko bendra, ir susiedamas jas su jo atvaizdu, šios pareigos nesilaikė.

Žurnalistų etikos inspektorius, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 2 dalies 1 punktu, 3 dalimi,

n u s p r e n d ė:

1. Įspėti už visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingą asmenį – laikraščio „Lietuvos rytas“ vyriausiojo redaktoriaus pirmąjį pavaduotoją F. Telksnį dėl paskelbiant publikaciją „G. Einikio gelbėjimosi istorija – užkrečiama“ („Lietuvos rytas“, 2007-01-04, Nr. 2/4868) viešosios informacijos rengėjo padaryto Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 2 dalies, 22 straipsnio 8 dalies 4 punkto, 41 straipsnio 2 dalies 4 punkto bei Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 38 straipsnio pažeidimo.

2. Išsiųsti sprendimo kopiją laikraščio „Lietuvos rytas“ vyriausiojo redaktoriaus pirmajam pavaduotojui F. Telksniui ir pareiškėjui S. Rumšai.

3. Viešai paskelbti sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos interneto tinklalapyje.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo dienos.

